דף לימוד משותף לאבות ובנים: נשמות צמאות

הקדמה קצרה להורים:
המושג **"נשמות צמאות"** (או "דור של נשמות צמאות") הוא יסוד עמוק במשנתו של **הרב קוק זצ"ל**. הרב לימד כי בדורנו, דור הגאולה, הנשמות קיבלו דחף רוחני עצום. הצימאון לקדושה, למשמעות ולקרבה אל ה' הוא חזק מאי פעם. לפעמים, הצימאון הזה מתבטא דווקא בבלבול או בחיפוש במקומות לא נכונים – מפני שהנשמה אינה מסתפקת בדברים קטנים.
בדף זה נלמד יחד איך לזהות את הצימאון ולרוות אותו במים החיים של התורה .

נפתח בנבואתו המופלאה של הנביא עמוס, שחזה בדיוק את המציאות שאנו חווים בדורות האחרונים:

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ, לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמָּיִם –
כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי ה'." *(עמוס ח', י"א)*

שאלות למחשבה ודיון:

- כשאנחנו צמאים פיזית ביום חם, הגוף מאותת לנו מיד. איך הנשמה מאותתת לנו שהיא "צמאה"? (למשל: תחושת שעמום, חוסר סיפוק ממשחקים, רצון לעשות משהו בעל ערך).
- מדוע הנביא משתמש דווקא במילים "רעב" ו"צמא"? מה ההבדל בין אדם שרוצה משהו מתוך פינוק, לבין אדם שחייב מים כדי לחיות?

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, בספרו העמוק **"אורות הקודש"**, מתאר את המצב המיוחד של הדור שלנו. הוא מסביר מדוע הצעירים והדור כולו נראים לפעמים סוערים או מחפשים – הכל נובע מצימאון ענק של נשמה גדולה:

"החלומות הגדולים יסוד העולם הם. המדרגות שונות הן. חולמים הם הלוחמים לחרות, חולמים הם המשוררים בשיר, חולמים הם המחשבים, המתקנים את העולם. חולמים הם המקובלים, הסובלים בעד כל העולם... אבל בעל הנשמה המפוארת בהדר קדשה, הוא מרגיש את ענותו הנוראה, את כל חבלי הצמצום של המציאות החומרית... ואינו יכול להסתפק בדברים קטנים, אלא הוא דורש את העומק, את הגודל, את הקשר החי אל אלהים חיים."

הרב קוק אומר לנו: אל תסתכלו על הדור רק מבחוץ. לפעמים נראה שיש מרד או התרחקות, אבל בפנים – הנשמה בוערת מצימאון! הנשמות בדור הזה הן נשמות גבוהות וענקיות . הן לא מוכנות לקבל תשובות שטחיות, הן רוצות להבין את עומק התורה, להרגיש את הלב של המצוות ולחוות קשר אמיתי וחי עם הקדוש ברוך הוא.

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש, שפעם אחת הגיע לעיירה קטנה ועמוסה באנשים בערב יום הכיפורים. כולם התפללו בכובד ראש, בבכי ובצום, אך הבעל שם טוב הרגיש שיש קטרוג בשמיים והתפילות אינן עולות. באותו בית כנסת ישב ילד רועה צאן קטן, שלא ידע לקרוא אפילו אות אחת מן הסידור. הוא ראה את כולם מתפללים ומתוודים, וליבו נשבר בקרבו. הוא הרגיש צימאון עצום וגעגוע עז לה', אבל לא היו לו מילים. פתאום, בעיצומה של תפילת נעילה, לא יכול היה הילד להתאפק עוד. הוא הכניס את שתי אצבעותיו לפיו ושרק שריקה אדירה וחדה – השריקה שבה היה קורא לצאן ביער. כל המתפללים נבהלו ורצו להשתיק אותו, אך הבעל שם טוב עצר אותם ואמר בחיוך גדול: "הילד הזה פתח את שערי השמיים! בשריקה שלו, שיצאה מעומק נשמתו הצמאה שלא ידעה כיצד לבטא את עצמה, הוא העלה את כל התפילות שלנו לפני כיסא הכבוד".

דף לימוד משותף לאבות ובנים: נשמות צמאות

נקודה לשיחה בין אבא לבן:

לפעמים אנחנו לא יודעים את כל המילים הנכונות או לא מצליחים להתרכז בתפילה ארוכה. מה הסיפור הזה מלמד אותנו על מה שה' באמת רוצה מהלב שלנו ומאת הנשמה הצמאה שלנו?

דוד המלך, כשהיה בבריחה מפני רודפיו במדבר יהודה היבש, ביטא את הצימאון הזה בצורה הכי מדויקת בספר תהילים:

"אֱלֹקִים קֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ, צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, כָּמַהּ לְךָ בְּשָׂרִי, בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם." *(תהילים ס"ג, ב')*

הסבר הלימוד:

שימו לב לדיוק של דוד המלך: הגוף שלו נמצא במדבר, בלי טיפת מים. הגוף עייף ויבש. אבל דוד אומר – הצימאון האמיתי שלי הוא בכלל לא למים הפיזיים! "צמאה לך נפשי". הגוף משתמש בצורך שלו במים כדי להזכיר לנשמה כמה היא צריכה את הקדוש ברוך הוא.

איך נשמה צמאה יכולה להשתנות על ידי המים של התורה? נלמד את הסיפור המפורסם על רבי עקיבא:

עד גיל ארבעים, עקיבא היה רועה צאן פשוט. הוא לא ידע קרוא וכתוב, ואפילו הרגיש ריחוק גדול מתלמידי חכמים. יום אחד, כשהיה במדבר, עמד ליד באר מים וראה מחזה מוזר: סלע ענק וקשה, ובמרכזו יש חור עמוק ומפוסל בסלע. שאל עקיבא את האנשים: "מי חקק את האבן הזאת?" אמרו לו: "עקיבא, אינך יודע? אלו המים שנופלים עליה בכל יום בקביעות! המים מטפטפים טיפה אחר טיפה, ושוחקים את האבנים". באותו רגע התעוררה נשמתו של רבי עקיבא. הוא אמר לעצמו: "אם המים הרכים יכולים לחקוק חור בסלע הקשה, הרי התורה – שנמשלה למים – על אחת כמה וכמה שיכולה להיכנס לתוך הלב שלי, שהוא בשר ודם!" הוא הלך מיד ללמוד תורה יחד עם ילדים קטנים, עד שהפך לגדול התנאים.

שאלות למחשבה ודיון:

- חז"ל אומרים: **"אין מים אלא תורה"** *(בבא קמא פ"ב)*. למה התורה נמשלה דווקא למים?
- רבי עקיבא התחיל מאפס בגיל מבוגר כי הנשמה שלו הייתה צמאה. האם גם אנחנו מרגישים לפעמים שהלב שלנו קצת "קשה כמו סלע"? איך לימוד קבוע (טיפה ועוד טיפה) יכול לרכך אותו?

כדי שלא נצא מהלימוד רק עם מילים, בואו נהפוך את הצימאון למעשה:

קביעת "זמן טיפה": כמו הטיפות על הסלע של רבי עקיבא, החליטו יחד על פסוק אחד, הלכה אחת, או משפט אחד של אמונה שאתם לומדים יחד בכל יום קודם השינה או בדרך לבית הספר.

"הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם..." *(ישעיהו נ"ה, א')* –
שנזכה תמיד להרוות את נשמותינו במעיין התורה והאהבה!